

Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
Вучэбна-метадычнае аб'яднанне вышэйшых навучальных устаноў
Рэспублікі Беларусь па педагагічнай адукацыі

ЗАЦВЕРДЖВАЮ

Першы намеснік Міністра адукацыі
Рэспублікі Беларусь

_____ А. І. Жук

_____ /тып.
Рэгістрацыйны № ТД-_____

МЕТОДЫКА ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Тыпавая вучэбная праграма

для вышэйшых навучальных устаноў па спецыяльнасцях:

1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура; 1 -02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Дадатковая спецыяльнасць; 1 -02 01 02 Гісторыя. Дадатковая спецыяльнасць (1-02 01 02 -02 Гісторыя. Беларуская мова і літаратура);
1 -02 03 04 Руская мова і літаратура. Дадатковая спецыяльнасць (1-02 03 04 -01 Руская мова і літаратура. Беларуская мова і літаратура);
1 -02 03 05 Беларуская мова і літаратура. Журналістыка; 1 -02 04 05 Геаграфія. Дадатковая спецыяльнасць (1 -02 04 05 -02 Геаграфія. Беларуская мова і літаратура); 1-02 03 07 Замежная мова (з указаннем мовы). Дадатковая спецыяльнасць (1-02 03 07 -01 Замежная мова (з указаннем мовы). Беларуская мова і літаратура)

УЗГОДНЕНА

Старшыня вучэбна-метадычнага аб'яднання вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь па педагагічнай адукацыі

_____ П. Дз. Кухарчык

УЗГОДНЕНА

Прарэктар па вучэбнай і выхаваўчай рабоце Дзяржаўнай установы адукацыі “Рэспубліканскі інстытут вышэйшай школы”

_____ В.І. Шупляк

Начальнік Упраўлення вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі

_____ Ю. І. Міксюк

Эсперт-нормакантралёр

Мінск 2009

СКЛАДАЛЬНІКІ:

У. П. Саўко, дацэнт кафедры беларускага мовазнаўства ўстанова адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка”, кандыдат педагагічных навук, дацэнт;

М. Г. Яленскі, намеснік дырэктара навукова-метадычнай установы “Нацыянальны інстытут адукацыі” Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь, доктар педагагічных навук, прафесар

РЭЦЭНЗЕНТЫ:

кафедра беларускага мовазнаўства ўстанова адукацыі “Віцебскі дзяржаўны ўніверсітэт імя П. М. Машэрава”;

Ф. М. Літвінка, прафесар кафедры рыторыкі і методыкі выкладання мовы і літаратуры Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, доктар педагагічных навук

РЭКАМЕНДАВАНА ДА ЗАЦВЯРДЖЭННЯ Ё ЯКАСЦІ ТЫПАВОЙ:

кафедрай беларускага мовазнаўства ўстанова адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка” (пратакол № 3 ад 21 кастрычніка 2008 г.);

навукова-метадычным саветам ўстанова адукацыі “Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка” (пратакол № 2 ад 10 снежня 2008 г.);

навукова-метадычным саветам па гуманітарнай адукацыі Вучэбна-метадычнага аб’яднання вышэйшых навучальных устаноў Рэспублікі Беларусь па педагагічнай адукацыі (пратакол № 5 ад 14 снежня 2008 г.)

Адказны за выпуск: П. А. Міхайлаў

ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

1. Актуальнасць вывучэння вучэбнай дысцыпліны ў вышэйшых навучальных установах і яе роля ў прафесійнай падрыхтоўцы выпускніка ВНУ.

Моўная адукацыя ў сучаснай школе накіравана на выхаванне высокай маўленчай культуры вучняў, фарміраванне ў іх камунікатыўных уменняў і навыкаў, што забяспечваюць эфектыўнасць моўных зносін у розных сферах жыцця і дзейнасці чалавека. Праца настаўніка-славесніка накіроўваецца на забеспячэнне практычнага авалодання школьнікамі мовай як найважнейшым сродкам зносін, пазнання рэчаіснасці, сацыялізацыі асобы.

Дасягненне пастаўленых мэт у значнай ступені залежыць ад узроўню прафесійна-метадычнай кампетэнцыі настаўнікаў, што і абумоўлівае актуальнасць дысцыпліны “Методыка выкладання беларускай мовы”. Ад якасці прафесійна-метадычнай падрыхтоўкі студэнтаў па методыцы выкладання беларускай мовы залежыць ступень засваення імі тэорыі навучання школьнікаў беларускай мове і ўзровень развіцця уменняў вучыць дзяцей эфектыўна карыстацца беларускай мовай ў розных сферах яе прымянення.

У працэсе выкладання дысцыпліны “Методыка выкладання беларускай мовы” ажыццяўляецца фарміраванне і развіццё сацыяльна-прафесійнай кампетэнцыі студэнтаў, якая дазваляе спалучаць акадэмічныя, прафесійныя і сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі для вырашэння задач у сферы прафесійнай і сацыяльнай дзейнасці.

Вывучэнне студэнтамі методыкі выкладання беларускай мовы садзейнічае фарміраванню ў іх наступных кампетэнцый:

1) акадэмічных:

- валоданне базавымі навукова-тэарэтычнымі ведамі, уменнем прымяняць іх для вырашэння тэарэтычных і практычных задач;
- валоданне метадамі сістэмнага і параўнальнага аналізу;
- валоданне даследчымі навыкамі, уменнямі працаваць самастойна, прапаноўваць новыя ідэі;
- валоданне уменнем улічваць міждысцыплінарны падыход пры вырашэнні педагагічных праблем;
- валоданне навыкамі выкарыстання тэхнічных сродкаў, у тым ліку камп’ютара;
- валоданне лінгвістычнымі навыкамі (вусная і пісьмовая камунікацыя);
- уменне вучыцца, пастаянна павышаць уласную кваліфікацыю;

2) прафесійных:

- арганізацыя працы калектыва для дасягнення пастаўленых мэт, кантроль за вучэбнай і працоўнай дысцыплінай;

- падрыхтоўка неабходнай дакументацыі па ўстаноўленых формах;
 - узаемадзеянне са спецыялістамі розных профіляў;
 - аналіз і ацэнка сабраных дадзеных, распрацоўка матэрыялаў, неабходных для прафесійнай дзейнасці;
 - падрыхтоўка дакладаў, матэрыялаў да прэзентацый;
 - карыстанне глабальнымі інфармацыйнымі рэсурсамі, валоданне сучаснымі сродкамі тэлекамунікацый;
- 3) сацыяльна-асобасных:
- валоданне якасцямі грамадзянскасці, патрыятызму;
 - здольнасць да сацыяльнага ўзаемадзеяння, міжасобасных камунікацый;
 - уменне працаваць у камандзе;
 - валоданне навыкамі крытычнага мыслення;
 - валоданне навыкамі захавання здароўя, самаўдасканалення;
 - сфарміраванасць адказнасці, арганізаванасці, мэтанакіраванасці, самастойнасці і іншых асобасных якасцей.

2. Мэты і задачы вучэбнай дысцыпліны “Методыка выкладання беларускай мовы”.

Мэта дысцыпліны – тэарэтычная і практычная падрыхтоўка студэнтаў да самастойнай прафесійна-педагагічнай дзейнасці ў якасці настаўніка беларускай мовы ў навучальных установах рознага тыпу.

Задачи дысцыпліны:

- даць студэнтам фундаментальныя навукова-метадычныя веды аб працэсе навучання беларускай мове;
- азнаёміць студэнтаў з мэтай, задачамі, прынцыпамі, метадамі, сродкамі, формамі арганізацыі вучэбнай дзейнасці вучняў, са зместам і структурай школьнага курса беларускай мовы, з сучаснымі тэхналогіямі навучання прадмету;
- сфарміраваць у студэнтаў неабходныя прафесійна-метадычныя ўменні і навыкі, падрыхтаваць іх да выканання функцый настаўніка беларускай мовы;
- развіць у студэнтаў прафесійныя якасці, неабходныя сучаснаму настаўніку, метадычнае мысленне, творчы падыход да педагагічнай дзейнасці і інш.

3. Агульныя патрабаванні да ўзроўню засваення зместу вучэбнай дысцыпліны “Методыка выкладання беларускай мовы”.

У выніку вывучэння дысцыпліны студэнты павінны **ведаць**:

- прадмет, задачы, фундаментальныя паняцці і катэгорыі методыкі выкладання беларускай мовы;

- мэты і задачы навучання беларускай мове ў сучасных агульнаадукацыйных установах, змест і структуру школьнага курса беларускай мовы;

- прынцыпы, сродкі, метады, арганізацыйныя формы навучання беларускай мове;

- змест, задачы, прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы;

- мэты і змест працы па развіцці вуснага і пісьмовага маўлення вучняў;

- нормы ацэнкі вучэбных дасягненняў школьнікаў па беларускай мове, віды, формы, метады кантролю.

У працэсе вывучэння дысцыпліны ў студэнтаў фарміруюцца наступныя **ўменні**:

- планаваць вучэбны працэс па беларускай мове; дакладна вызначаць мэты ўрока, яго тып і структуру;

- адбіраць змест вучэбнага матэрыялу (вызначаць яго аб’ём, сістэму практыкаванняў і заданняў і інш.);

- абгрунтавана выбіраць найбольш эфектыўныя і рацыянальныя сродкі, метады і прыёмы навучання беларускай мове;

- распрацоўваць планы-канспекты ўрокаў беларускай мовы розных тыпаў, ствараць неабходны наглядны і раздатачны матэрыял;

- абгрунтавана выкарыстоўваць формы і метады кантролю за вучэбнай дзейнасцю школьнікаў, правільна ацэньваць вынікі вучэбных дасягненняў вучняў;

- аналізаваць ўрокі беларускай мовы з улікам сучасных патрабаванняў да навучальнага працэсу.

4. Структура зместу вучэбнай дысцыпліны.

Праграма дысцыпліны “Методыка выкладання беларускай мовы” складаецца з 5 раздзелаў:

1. Агульныя пытанні методыкі выкладання беларускай мовы.

2. Методыка вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы.

3. Методыка развіцця маўлення вучняў.

4. Паглыбленае вывучэнне беларускай мовы.

5. Метадычная праца настаўнікаў беларускай мовы.

У першым раздзеле разглядаюцца такія тэмы, як “Методыка беларускай мовы як навука”, “Беларуская мова як вучэбны прадмет у сучаснай школе”, вывучаюцца прынцыпы, сродкі, метады і прыёмы навучання беларускай мове, тыпы і структура ўрокаў і інш.

Другі раздзел прысвечаны методыцы вывучэння фанетыкі, лексікі, словаўтварэння, граматыкі, арфаграфіі, пунктуацыі, стылістыкі.

У трэцім раздзеле разглядаюцца асноўныя напрамкі развіцця маўлення школьнікаў: узбагачэнне слоўнікавага запасу і развіццё граматычнага ладу маўлення вучняў, фарміраванне культуры маўлення, развіццё звязнага маўлення.

Агульная колькасць гадзін па спецыяльнасці 1-02 03 01 Беларуская мова і літаратура – 196, з іх аўдыторных – 94 (лекцыі – 54 гадзіны, практычныя заняткі – 26 гадзін, лабараторныя – 14 гадзін).

Агульная колькасць гадзін па спецыяльнасцях 1-02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Дадатковая спецыяльнасць, 1-02 03 05 Беларуская мова і літаратура. Журналістыка – 196, з іх аўдыторных – 94 (лекцыі – 48 гадзін, практычныя заняткі – 26 гадзін, лабараторныя – 20 гадзін).

Агульная колькасць гадзін па спецыяльнасці 1 -02 01 02 Гісторыя. Дадатковая спецыяльнасць (1-02 01 02 -02 Гісторыя. Беларуская мова і літаратура) – 142, з іх аўдыторных – 64 (лекцыі – 30 гадзін, семінарскія заняткі – 34 гадзіны).

Агульная колькасць гадзін па спецыяльнасці 1 -02 03 04 Руская мова і літаратура. Дадатковая спецыяльнасць (1-02 03 04 -01 Руская мова і літаратура. Беларуская мова і літаратура) – 120, з іх аўдыторных – 64 (лекцыі – 34 гадзіны, семінарскія заняткі – 30 гадзін).

Агульная колькасць гадзін па спецыяльнасці 1 -02 04 05 Геаграфія. Дадатковая спецыяльнасць (1 -02 04 05 -02 Геаграфія. Беларуская мова і літаратура) 152, з іх аўдыторных – 72 (лекцыі – 38 гадзін, семінарскія заняткі – 34 гадзіны).

Агульная колькасць гадзін па спецыяльнасці 1-02 03 07 Замежная мова (з указаннем мовы). Дадатковая спецыяльнасць (1-02 03 07 -01 Замежная мова (з указаннем мовы). Беларуская мова і літаратура) – 80, з іх аўдыторных – 54 (лекцыі – 24 гадзіны, практычныя заняткі – 10 гадзін, семінарскія заняткі – 20 гадзін).

5. Метады і тэхналогіі навучання, якія рэкамендуецца выкарыстоўваць пры выкладанні дысцыпліны.

Для развіцця асобы студэнта, фарміравання яго прафесійнай кампетэнцыі ў працэсе навучання метадыцы выкладання беларускай мовы можна выкарыстоўваць, акрамя традыцыйных метадаў:

– тэхналогію праблемнага навучання, якая мае на мэце стварэнне на занятках праблемных сітуацый і актыўную самастойную дзейнасць студэнтаў па іх вырашэнні, у выніку чаго адбываецца фарміраванне прафесійна-метадычных уменняў, развіццё педагагічнага мыслення, творчых здольнасцей;

– праектную тэхналогію, якая ўяўляе сабой самастойную доўгатэрміновую індывідуальную ці калектыўную працу па пэўнай тэме і ўключае пошук, адбор і сістэматызацыю матэрыялу, дае магчымасць

развіваць у студэнтаў самастойнасць у планаванні, арганізацыі і кантролі сваёй вучэбнай дзейнасці;

- ігравыя тэхналогіі, якія рэалізуюцца з дапамогай дзелавых гульняў розных відаў і дазваляюць зымітаваць правядзенне пэўнага тыпу ўрока ці яго структурнай часткі, адпрацаваць выкананне канкрэтных педагагічных дзеянняў і інш.;

- камунікатыўныя тэхналогіі (вучэбныя дыскусіі, дэбаты, дыспуты і інш.), заснаваныя на аналізе розных меркаванняў і пазіцый, што дазваляе развіваць камунікатыўныя здольнасці студэнтаў, фарміраваць умённі абгрунтаваць свой пункт погляду і г. д.;

- камп'ютарныя тэхналогіі, заснаваныя на выкарыстанні спецыяльных праграм, што дазваляе інтэнсіфікаваць вучэбна-пазнавальную дзейнасць студэнтаў, больш эфектыўна арганізаваць іх самастойную працу, удасканаліць кантрольна-ацэначную дзейнасць выкладчыка і інш.

Для арганізацыі кантрольна-ацэначнай дзейнасці рэкамендуецца выкарыстоўваць традыцыйныя, а таксама рэйтынжавыя, крэдытна-модульныя сістэмы ацэнкі вучэбных і даследчых дасягненняў студэнтаў.

6. Арганізацыя самастойнай працы студэнтаў.

Самастойная праца студэнтаў арганізуецца ў адпаведнасці з Палажэннямі і метадычнымі рэкамендацыямі Міністэрства адукацыі, вучэбна-метадычных аб'яднанняў і саветаў вышэйшых навучальных устаноў.

7. Дыягностыка кампетэнцый студэнтаў.

У адпаведнасці з Адукацыйным стандартам вышэйшай адукацыі першай ступені па цыкле сацыяльна-гуманітарных дысцыплін і стандартам па спецыяльнасці дыягностыка дасягненняў (кампетэнцый) студэнта праводзіцца ў наступнай паслядоўнасці:

- вызначэнне аб'екта дыягностыкі;
- выяўленне факта вучэбных дасягненняў студэнта з дапамогай розных сродкаў дыягностыкі, у тым ліку і крытэрыяльна-арыентаваных тэстаў;
- вымярэнне ступені адпаведнасці вучэбных дасягненняў студэнта патрабаванням адукацыйнага стандарта;
- ацэньванне вынікаў вучэбных дасягненняў студэнта.

Ацэнка вучэбных дасягненняў студэнтаў па методыцы выкладання беларускай мовы праводзіцца па дзесяцібальнай шкале. Для ацэнкі выкарыстоўваюцца крытэрыі, зацверджаныя Міністэрствам адукацыі Рэспублікі Беларусь.

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для спецыяльнасці 1– 02 03 01 Беларуская мова і літаратура

№ раздзелаў, тэм	Назвы раздзелаў і тэм	Колькасць аўдыторных гадзін			
		Усяго аўдыторных	Лекцыі	Практычныя заняткі	Лабараторныя заняткі
1	2	3	4	5	6
1.	Агульныя пытанні метадыкі выкладання беларускай мовы	26	18	8	
1.1.	Метадыка выкладання беларускай мовы як навука	3	3		
1.2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у сучаснай школе	2	1	1	
1.3.	Прынцыпы навучання беларускай мове	2	2		
1.4.	Сродкі навучання беларускай мове	1		1	
1.5.	Метады і прыёмы навучання беларускай мове	6	4	2	
1.6.	Сучасны ўрок беларускай мовы: тыпы і структура	8	6	2	
1.7.	Кантрольна-ацэначная дзейнасць настаўніка на ўроках беларускай мовы	4	2	2	
2.	Метадыка вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы	46	22	14	10
2.1.	Метадыка вывучэння фанетыкі	6	2	2	2
2.2.	Метадыка вывучэння лексікі і фразеалогіі	4	2	2	
2.3.	Метадыка вывучэння марфемнай будовы слова, словаўтварэння	4	2	2	
2.4.	Агульныя пытанні выкладання граматыкі	1	1		
2.5.	Метадыка вывучэння марфалогіі	7	3	2	2
2.6.	Метадыка вывучэння сінтаксісу	7	3	2	2
2.7.	Метадыка навучання арфаграфіі	10	6	2	2
2.8.	Метадыка навучання пунктуацыі	7	3	2	2
3.	Метадыка развіцця маўлення вучняў	19	11	4	4
3.1.	Развіццё маўлення як адна з асноўных задач навучання беларускай мове	1	1		
3.2.	Узбагачэнне слоўнікавага запасу і развіццё граматычнага ладу маўлення вучняў	1	1		
3.3.	Фарміраванне культуры маўлення вучняў	1	1		
3.4.	Развіццё звязнага маўлення вучняў	16	8	4	4
4.	Паглыбленае вывучэнне беларускай мовы	2	2		
5.	Метадычная праца настаўнікаў беларускай мовы	1	1		
	Усяго	94	54	26	14

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН

для спецыяльнасцей

1– 02 03 03 Беларуская мова і літаратура. Дадатковая спецыяльнасць,

1– 02 03 05 Беларуская мова і літаратура. Журналістыка

№ раздзелаў, тэм	Назвы раздзелаў і тэм	Колькасць аўдыторных гадзін			
		Усяго аўдыторных	Лекцыі	Практычныя заняткі	Лабараторныя заняткі
1	2	3	4	5	6
1.	Агульныя пытанні метадыкі выкладання беларускай мовы	28	16	8	4
1.1.	Метадыка выкладання беларускай мовы як навука	1	1		
1.2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у сучаснай школе	2	1	1	
1.3.	Прынцыпы навучання беларускай мове	2	2		
1.4.	Сродкі навучання беларускай мове	1		1	
1.5.	Метады і прыёмы навучання беларускай мове	6	4	2	
1.6.	Сучасны ўрок беларускай мовы: тыпы і структура	8	6	2	
1.7.	Кантрольна-ацэная дзейнасць настаўніка на ўроках беларускай мовы	8	2	2	4
2.	Метадыка вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы	46	20	14	12
2.1.	Метадыка вывучэння фанетыкі	6	2	2	2
2.2.	Метадыка вывучэння лексікі і фразеалогіі	4	2	2	
2.3.	Метадыка вывучэння марфемнай будовы слова, словаўтварэння	4	2	2	
2.4.	Агульныя пытанні выкладання граматыкі	1	1		
2.5.	Метадыка вывучэння марфалогіі	6	2	2	2
2.6.	Метадыка вывучэння сінтаксісу	6	2	2	2
2.7.	Метадыка навучання арфаграфіі	11	6	2	3
2.8.	Метадыка навучання пунктуацыі	8	3	2	3
3.	Метадыка развіцця маўлення вучняў	17	9	4	4
3.1.	Развіццё маўлення як адна з асноўных задач навучання беларускай мове	1	1		
3.2.	Узбагачэнне слоўнікавага запасу і развіццё граматычнага ладу маўлення вучняў	1	1		
3.3.	Фарміраванне культуры маўлення вучняў	1	1		
3.4.	Развіццё звязнага маўлення вучняў	14	6	4	4
4.	Паглыбленае вывучэнне беларускай мовы	2	2		
5.	Метадычная праца настаўнікаў беларускай мовы	1	1		
	Усяго	94	48	26	20

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для спецыяльнасці 1-02 03 07 Замежная мова (з указаннем мовы).
Дадатковая спецыяльнасць (1-02 03 07 -01 Замежная мова (з указаннем
мовы). Беларуская мова і літаратура)

№ раздзелаў, тэм	Назвы раздзелаў і тэм	Колькасць аўдыторных гадзін			
		Усяго аўдыторных	Лекцыі	Практычныя заняткі	Семінарыя заняткі
1	2	3	4	5	6
1.	Агульныя пытанні метадыкі выкладання беларускай мовы	20	10	4	6
1.1.	Метадыка выкладання беларускай мовы як навука	1	1		
1.2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у сучаснай школе	2	1	1	
1.3.	Прынцыпы навучання беларускай мове	1	1		
1.4.	Сродкі навучання беларускай мове	1		1	
1.5.	Метады і прыёмы навучання беларускай мове	4	2		2
1.6.	Сучасны ўрок беларускай мовы: тыпы і структура	6	4		2
1.7.	Кантрольна-ацэначная дзейнасць настаўніка на ўроках беларускай мовы	5	1	2	2
2.	Метадыка вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы	24	10	4	10
2.1.– 2.6	Метадыка вывучэння фанетыкі, лексікі і фразеалогіі, марфемнай будовы слова, словаўтварэння, марфалогіі, сінтаксісу	10	4	2	4
2.7.	Метадыка навучання арфаграфіі	10	4	2	4
2.8.	Метадыка навучання пунктуацыі	4	2		2
3.	Метадыка развіцця маўлення вучняў	10	4	2	4
3.4.	Развіццё звязнага маўлення вучняў	10	4	2	4
	Усяго	54	24	10	20

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для спецыяльнасці 1 -02 03 04 Руская мова і літаратура. Дадатковая
спецыяльнасць (1-02 03 04 -01 Руская мова і літаратура. Беларуская
мова і літаратура)

№ раздзелаў, тэм	Назвы раздзелаў і тэм	Колькасць аўдыторных гадзін		
		Усяго аўдыторных	Лекцыі	Семінарыя заняткі
1	2	3	4	5
1.	Агульныя пытанні метадыкі выкладання беларускай мовы	28	16	12
1.1.	Метадыка выкладання беларускай мовы як навука	1	1	
1.2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у сучаснай школе	2	1	1
1.3.	Прынцыпы навучання беларускай мове	2	2	
1.4.	Сродкі навучання беларускай мове	1		1
1.5.	Метады і прыёмы навучання беларускай мове	6	4	2
1.6.	Сучасны ўрок беларускай мовы: тыпы і структура	10	6	4
1.7.	Кантрольна-ацэначная дзейнасць настаўніка на ўроках беларускай мовы	6	2	4
2.	Метадыка вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы	26	12	14
2.1.– 2.6.	Метадыка вывучэння фанетыкі, лексікі і фразеалогіі, марфемнай будовы слова, словаўтварэння, марфалогіі, сінтаксісу	10	4	6
2.7.	Метадыка навучання арфаграфіі	10	6	4
2.8.	Метадыка навучання пунктуацыі	6	2	4
3.	Метадыка развіцця маўлення вучняў	10	6	4
3.4.	Развіццё звязнага маўлення вучняў	10	6	4
	Усяго	64	34	30

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для спецыяльнасці 1 -02 01 02 Гісторыя. Дадатковая спецыяльнасць
(1-02 01 02 -02 Гісторыя. Беларуская мова і літаратура)

№ раздзелаў, тэм	Назвы раздзелаў і тэм	Колькасць аўдыторных гадзін		
		Усяго аўдыторных	Лекцыі	Семінарыя заняткі
1	2	3	4	5
1.	Агульныя пытанні метадыкі выкладання беларускай мовы	28	14	14
1.1.	Метадыка выкладання беларускай мовы як навука	1	1	
1.2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у сучаснай школе	2	1	1
1.3.	Прынцыпы навучання беларускай мове	2	2	
1.4.	Сродкі навучання беларускай мове	1		1
1.5.	Метады і прыёмы навучання беларускай мове	6	4	2
1.6.	Сучасны ўрок беларускай мовы: тыпы і структура	10	4	6
1.7.	Кантрольна-ацэначная дзейнасць настаўніка на ўроках беларускай мовы	6	2	4
2.	Метадыка вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы	26	10	16
2.1.– 2.6.	Метадыка вывучэння фанетыкі, лексікі і фразеалогіі, марфемнай будовы слова, словаўтварэння, марфалогіі, сінтаксісу	10	4	6
2.7.	Метадыка навучання арфаграфіі	10	4	6
2.8.	Метадыка навучання пунктуацыі	6	2	4
3.	Метадыка развіцця маўлення вучняў	10	6	4
3.4.	Развіццё звязнага маўлення вучняў	10	6	4
	Усяго	64	30	34

ПРЫКЛАДНЫ ТЭМАТЫЧНЫ ПЛАН
для спецыяльнасці 1 -02 04 05 Геаграфія. Дадатковая спецыяльнасць
(1 -02 04 05 -02 Геаграфія. Беларуская мова і літаратура)

№ раздзелаў, тэм	Назвы раздзелаў і тэм	Колькасць аўдыторных гадзін		
		Усяго аўдыторных	Лекцыі	Семінарскія заняткі
1	2	3	4	5
1.	Агульныя пытанні метадыкі выкладання беларускай мовы	34	18	16
1.1.	Метадыка выкладання беларускай мовы як навучанне	2	2	
1.2.	Беларуская мова як вучэбны прадмет у сучаснай школе	4	2	2
1.3.	Прынцыпы навучання беларускай мове	2	2	
1.4.	Сродкі навучання беларускай мове	2		2
1.5.	Метады і прыёмы навучання беларускай мове	8	4	4
1.6.	Сучасны ўрок беларускай мовы: тыпы і структура	10	6	4
1.7.	Кантрольна-ацэначная дзейнасць настаўніка на ўроках беларускай мовы	6	2	4
2.	Метадыка вывучэння раздзелаў школьнага курса беларускай мовы	28	14	14
2.1.– 2.6.	Метадыка вывучэння фанетыкі, лексікі і фразеалогіі, марфемнай будовы слова, словаўтварэння, марфалогіі, сінтаксісу	12	6	6
2.7.	Метадыка навучання арфаграфіі	10	6	4
2.8.	Метадыка навучання пунктуацыі	6	2	4
3.	Метадыка развіцця маўлення вучняў	10	6	4
3.4.	Развіццё звязнага маўлення вучняў	10	6	4
	Усяго	72	38	34

ЗМЕСТ ВУЧЭБНАГА МАТЭРЫЯЛУ

1. АГУЛЬНЫЯ ПЫТАННІ МЕТОДЫКІ ВЫКЛАДАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

1.1. МЕТОДЫКА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ ЯК НАВУКА

Методыка выкладання беларускай мовы як навука, яе прадмет, змест, задачы. Фундаментальныя паняцці і катэгорыі методыкі беларускай мовы: мэты і змест моўнай адукацыі, працэс навучання мове, заканамернасці засваення мовы, прынцыпы навучання, метады, прыёмы і формы навучання, адукацыйная тэхналогія, моўная, маўленчая і этнакультурная кампетэнцыі.

Сувязь методыкі беларускай мовы з іншымі навукамі: філасофіяй, педагогікай, псіхалогіяй, лінгвістыкай, псіхалінгвістыкай і інш.

Арганізацыя і структура навукова-метадычнага даследавання: вызначэнне актуальнай праблемы, прадмета і аб'екта даследавання, фармулёўка гіпотэзы, абгрунтаванне канцэпцыі, распрацоўка методыкі даследавання, правядзенне канстатацыйнага зрэзу, навучальнага і кантрольнага эксперыментаў, аналіз вынікаў даследавання, вывады. Найбольш пашыраныя метады даследавання: вывучэнне метадычнай спадчыны і перадавога педагагічнага вопыту, дасягненняў сумежных навук, назіранне за вучэбным працэсам, эксперымент, аналіз прац вучняў, анкетаванне і інш.

Станаўленне і развіццё метадычнай думкі на Беларусі. Асветніцкая дзейнасць Ф. Скарыны. Л. Зізаній, М. Сматрыцкі, С. Собаль, С. Полацкі – аўтары першых славянскіх буквароў і граматык. Роля Б. Тарашкевіча, Б. Пачобкі, А. Смоліч, Я. Лёсіка, І. Пратасевіча, І. Самковіча і інш. у развіцці методыкі роднай мовы. Метадычная спадчына К. Міцкевіча (Якуба Коласа). Актывізацыя метадычнай думкі ў 60–70, 80–90 гады ХХ стагоддзя, пачатку ХХІ стагоддзя.

Беларускія педагагічныя часопісы, іх роля ў асэнсаванні і распаўсюджанні педагагічнай тэорыі і перадавога педагагічнага вопыту.

Агляд асноўнай літаратуры па методыцы выкладання беларускай мовы.

1.2. БЕЛАРУСКАЯ МОВА ЯК ВУЧЭБНЫ ПРАДМЕТ У СУЧАСНАЙ ШКОЛЕ

Беларуская мова – прадмет вывучэння, сродак навучання, фарміравання і развіцця асобы школьніка. Канцэпцыя моўнай адукацыі ў

школах Беларусі. Адукацыйны стандарт па беларускай мове: прызначэнне, змест, структура.

Мэта і задачы навучання беларускай мове ў сярэдняй школе. Змест і структура школьнага курса беларускай мовы. Крытэрыі адбору сучаснага зместу беларускай мовы ў агульнаадукацыйных установах.

Сучасныя праграмы па беларускай мове для 5–11 класаў сярэдняй школы: іх накіраванасць, структура, змест, прынцыпы пабудовы. Арыентацыя праграм на развіццё маўленчых і інтэлектуальных здольнасцей вучняў, асэнсаванне імі законаў мовы, фарміраванне вучэбна-моўных уменняў і навыкаў, выхаванне школьнікаў. Асноўныя кампаненты праграмы, іх характарыстыка.

1.3. ПРЫНЦЫПЫ НАВУЧАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Паняцце “прынцып навучання”. Агульнадыдактычныя і спецыяльныя прынцыпы навучання беларускай мове.

Агульнадыдактычныя прынцыпы навучання роднай мове: навуковасці, сістэматычнасці і паслядоўнасці, даступнасці, свядомасці і актыўнасці, трываласці ведаў, пераемнасці і перспектыўнасці, нагляднасці, сувязі тэорыі з практыкай, уліку індывідуальных асаблівасцей вучняў, адзінства навучання, выхавання і развіцця.

Агульнаметадычныя (прадметнаарыентаваныя) прынцыпы навучання роднай мове: увагі да матэрыі мовы, разумення моўных значэнняў, ацэнкі выразнасці мовы, развіцця адчування мовы, каардынацыі вуснага і пісьмовага маўлення, функцыянальнай накіраванасці, камунікатыўнай накіраванасці, структурна-семантычны, апоры на этнакультуру, улік фактару бікультурнага развіцця асобы вучня і інш.

Узаемадзеянне агульнадыдактычных і агульнаметадычных прынцыпаў навучання.

1.4. СРОДКІ НАВУЧАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Сродкі навучання беларускай мове як метадычнае паняцце. Класіфікацыя сродкаў навучання беларускай мове.

Падручнік – асноўны сродак навучання беларускай мове. Псіхалага-педагагічныя патрабаванні да школьнага падручніка. Узаемасувязь праграмы і падручніка. Функцыі падручніка: інфармацыйная, трансфармацыйная, сістэматызавальная, выхаваўчая і інш. Структурныя кампаненты школьных падручнікаў. Характарыстыка сучасных падручнікаў па беларускай мове: формы падачы новага матэрыялу, сістэма

практыкаванняў і заданняў, рэалізацыя дыферэнцыраванага падыходу ў навучанні, сістэма паўтарэння вывучанага, метадычны апарат.

Дапаможнікі і матэрыялы, што дапаўняюць падручнік (зборнікі практыкаванняў, слоўнікі, даведнікі і інш.), і іх выкарыстанне ў навучальным працэсе.

Сродкі нагляднасці на ўроках роднай мовы: слыхавыя, зрокавыя, зрокава-слыхавыя (гуказапісы, табліцы, схемы, рэпрадукцыі карцін, дыяпазітывы, слайды, відэафільмы і інш.).

Тэхнічныя сродкі навучання: мультымедыяпраектар, кадаскоп, магнітафон, відэамагнітафон і інш. Выкарыстанне камп'ютэра на ўроках мовы.

1.5. МЕТАДЫ І ПРЫЁМЫ НАВУЧАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Паняцце метаду і прыёму навучання. Класіфікацыя метадаў навучання ў залежнасці ад: а) этапаў навучання мове; б) крыніцы атрымання ведаў; в) характару вучэбна-пазнавальнай дзейнасці вучняў; г) логікі перадачы і ўспрымання інфармацыі і інш.

Характарыстыка найбольш пашыраных і прызнаных метадычнай наукай і школьнай практыкай метадаў навучання (паведамленне настаўніка, гутарка, лекцыя, назіранне і моўны аналіз, лінгвістычны эксперымент, чытанне падручніка, моўны разбор, практыкаванні і інш.).

Асноўныя прыёмы навучання роднай мове: аналіз, сінтэз, параўнанне і супастаўленне, алгарытмізацыя і інш.

Выкарыстанне метадаў і прыёмаў навучання ў залежнасці ад мэт урока, зместу моўнага матэрыялу, узросту і ступені падрыхтаванасці школьнікаў.

1.6. СУЧАСНЫ ЎРОК БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ: ТЫПЫ І СТРУКТУРА

Урок як асноўная арганізацыйна-педагагічная форма навучання і выхавання ў школе. Сучасныя патрабаванні да ўрока беларускай мовы. Структурныя кампаненты ўрока мовы і іх функцыі.

Тыпы ўрокаў роднай мовы: урок вывучэння новага матэрыялу; урок замацавання ведаў, уменняў і навыкаў; урок паўтарэння і абагульнення вывучанага; камбінаваны ўрок; урок развіцця звязнага маўлення (навучання перакладам, пераказам, сачыненням); урокі кантролю; урокі аналізу пісьмовых прац.

Нетрадыцыйныя формы правядзення ўрока беларускай мовы ў сучаснай школе: урок-лекцыя, урок-семінары, урок-залік, урок-гульня і інш.

Падрыхтоўка настаўніка да ўрока мовы. Планаванне вучэбнага матэрыялу. Віды вучэбных планаў: каляндарны (гадавы), тэматычны, каляндарна-тэматычны, паўрочны.

Умовы эфектыўнага правядзення ўрока роднай мовы. Аналіз урока беларускай мовы.

Сучасныя педагогічныя тэхналогіі навучання беларускай мове ў агульнаадукацыйных установах (агляд).

1.7. КАНТРОЛЬНА-АЦЭНАЧНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ НАСТАЎНІКА НА ЎРОКАХ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Асноўныя патрабаванні да арганізацыі кантролю ведаў, уменняў і навыкаў вучняў па беларускай мове. Функцыі, формы, метады кантролю. Дзесяцібальная сістэма і нормы ацэнкі вучэбных дасягненняў школьнікаў па беларускай мове.

2. МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ РАЗДЗЕЛАЎ ШКОЛЬНАГА КУРСА БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

2.1. МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ ФАНЕТЫКІ

Значэнне, змест, задачы вывучэння фанетыкі. Прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння фанетыкі (апора на маўленчы слых вучняў, разгляд гука ў марфеме, супастаўленне гукаў і літар). Метады і прыёмы вывучэння фанетычных тем. Характар і віды фанетычных і фанетыка-графічных практыкаванняў. Фанетыка-графічны разбор, методыка яго правядзення.

Фарміраванне арфаэпічных і акцэнталагічных навыкаў пры вывучэнні фанетыкі. Вымаўленчыя памылкі, іх прычыны. Папярэджванне арфаэпічных і акцэнталагічных памылак.

Узаемасувязь засваення фанетыкі з развіццём маўлення школьнікаў, удасканаленнем правапісных уменняў і навыкаў.

2.2. МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ ЛЕКСІКІ І ФРАЗЕАЛОГІІ

Значэнне, змест, задачы, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння лексікі і фразеалогіі ў агульнаадукацыйных установах. Методыка азнаямлення вучняў з асноўнымі лексічнымі і фразеалагічнымі паняццямі. Віды лексічных і фразеалагічных практыкаванняў.

Методыка ўзбагачэння і актывізацыі лексічнага і фразеалагічнага запасу школьнікаў. Папярэдзванне памылак, абумоўленых парушэннем лексічных нормаў. Фарміраванне ўмення працаваць са слоўнікамі розных тыпаў.

2.3. МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ МАРФЕМНАЙ БУДОВЫ СЛОВА, СЛОВАЎТВАРЭННЯ

Значэнне і задачы вывучэння марфемнай будовы слова і словаўтварэння. Лінгвістычныя асновы школьнага курса марфемікі і словаўтварэння, яго змест. Прыватнаметадычныя прынцыпы, метады і прыёмы вывучэння марфемнай будовы слова і словаўтварэння. Сістэма практыкаванняў і заданняў.

Марфемны і словаўтваральны разборы, методыка іх правядзення.

Удасканаленне словаўтваральных уменняў і навыкаў пры вывучэнні часцін мовы.

Выкарыстанне марфемнага і словаўтваральнага слоўнікаў на ўроках роднай мовы. Фарміраванне арфаграфічных навыкаў пры вывучэнні словаўтварэння.

2.4. АГУЛЬНЫЯ ПЫТАННІ ВЫКЛАДАННЯ ГРАМАТЫКІ

Значэнне і задачы вывучэння граматыкі ў школе. Кароткія звесткі з гісторыі выкладання граматыкі. Асноўныя прынцыпы вывучэння граматыкі. Роля граматычных ведаў у фарміраванні вучэбна-моўных, правапісных і камунікатыўных уменняў і навыкаў вучняў.

2.5. МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ МАРФАЛОГІІ

Месца і значэнне раздзела "Марфалогія і арфаграфія" ў школьным курсе роднай мовы. Мэты і змест вывучэння часцін мовы. Прыватнаметадычныя прынцыпы навучання марфалогіі. Методыка азнаямлення вучняў з марфалагічнымі паняццямі.

Віды марфалагічных практыкаванняў. Марфалагічны разбор, методыка яго правядзення.

Узнаўленне ведаў па марфалогіі пры вывучэнні сінтаксісу. Арганізацыя працы па развіцці маўлення пры вывучэнні марфалогіі. Асэнсаванне школьнікамі сэнсава-стылістычнай і тэкстаўтваральнай ролі часцін мовы.

Удасканаленне арфаграфічных навыкаў пры вывучэнні марфалагічных тэм.

Папярэджванне памылак, абумоўленых парушэннем марфалагічных нормаў. Фарміраванне ўмення працаваць са слоўнікамі і даведнікамі пры вывучэнні часцін мовы.

2.6. МЕТОДЫКА ВЫВУЧЭННЯ СІНТАКСІСУ

Месца і значэнне сінтаксісу ў школьным курсе беларускай мовы. Мэты, змест, прыватнаметадычныя прынцыпы вывучэння сінтаксісу. Фарміраванне сінтаксічных паняццяў. Этапы вывучэння сінтаксісу ў школе. Вывучэнне прапедэўтычнага курса сінтаксісу ў 5 класе. Арганізацыя працы па сінтаксісе пры вывучэнні марфалогіі ў 5–7 класах. Вывучэнне сістэматычнага курса сінтаксісу ў 8–9 класах.

Віды сінтаксічных практыкаванняў. Сінтаксічны разбор, методыка яго правядзення.

Развіццё маўлення школьнікаў пры вывучэнні сінтаксісу. Засваенне сінтаксісу ў працэсе маўленчай дзейнасці: інтанаванне сказаў, пабудова розных тыпаў сінтаксічных адзінак і іх выкарыстанне ў вусным і пісьмовым маўленні ў адпаведнасці з камунікатыўнай мэтазгоднасцю.

Папярэджванне памылак, абумоўленых парушэннем сінтаксічных нормаў.

2.7. МЕТОДЫКА НАВУЧАННЯ АРФАГРАФІІ

Мэты навучання арфаграфіі і яе месца ў школьным курсе беларускай мовы. Змест навучання арфаграфіі. Арфаграфічныя ўменні і навыкі. Псіхалагічныя і метадычныя ўмовы і асаблівасці фарміравання арфаграфічных уменняў і навыкаў. Прынцыпы методыкі арфаграфіі.

Паняцце аб арфаграме. Методыка азнаямлення вучняў з арфаграмай і арфаграфічным правілам. Арфаграфічныя практыкаванні, іх віды, методыка правядзення.

Арганізацыя працы па арфаграфіі пры вывучэнні неарфаграфічных тэм у 5–7 класах. Развіццё арфаграфічных уменняў у 8–9 і 10–11 класах.

Удасканаленне арфаграфічных уменняў і навыкаў у працэсе падрыхтоўкі школьнікаў да напісання творчых прац (пераказаў, сачыненняў і інш.).

Месца і роля арфаграфічнага слоўніка ў сістэме навучання правапісу. Віды практыкаванняў са слоўнікам, іх метадычная мэтазгоднасць.

Папярэджанне арфаграфічных памылак, іх прычыны. Праверка пісьмовых прац вучняў. Класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак. Методыка работы над арфаграфічнымі памылкамі на ўроках мовы.

2. 8. МЕТОДЫКА НАВУЧАННЯ ПУНКТУАЦЫІ

Мэты навучання пунктуацыі, яе месца ў школьным курсе беларускай мовы. Змест і этапы навучання пунктуацыі. Прынцыпы metodyкі пунктуацыі.

Азнямленне вучняў з пунктуацыйнымі паняццямі (пунктаграма, пунктуацыйна-сэнсавы адрэзак), metodyка работы над пунктуацыйным правілам. Фарміраванне пунктуацыйных уменняў і навыкаў. Віды пунктуацыйных практыкаванняў, metodyка іх правядзення.

Асаблівасці навучання пунктуацыі пры вывучэнні несінтаксічных тэм у 5–7 класах. Удасканаленне пунктуацыйных уменняў у сувязі з развіццём звязнага маўлення школьнікаў. Праца па пунктуацыі ў 10–11 класах. Methodыка работы над пунктуацыйнымі памылкамі.

3. МЕТОДЫКА РАЗВІЦЦЯ МАЎЛЕННЯ ВУЧНЯЎ

3.1. РАЗВІЦЦЁ МАЎЛЕННЯ ЯК АДНА З АСНОЎНЫХ ЗАДАЧ НАВУЧАННЯ БЕЛАРУСКАЙ МОВЕ

Развіццё маўлення як метадычнае паняцце.

Навуковыя асновы metodyкі развіцця маўлення (тэорыя маўленчай дзейнасці, тэорыя тэксту, стылістыка і інш.). Прынцыпы metodyкі развіцця маўлення: адзінства развіцця маўлення і мыслення, узаемасувязі развіцця вуснага і пісьмовага маўлення, развіцця маўлення ў сувязі з вывучэннем усіх раздзелаў школьнага курса беларускай мовы і інш.

Сутнасць маўленчай дзейнасці. Асноўныя віды маўленчай дзейнасці: слуханне (аўдзіраванне), чытанне, гаварэнне, пісьмо.

Удасканаленне навыкаў аўдзіравання і чытання. Фарміраванне і развіццё вымаўленчых навыкаў.

3.2. УЗБАГАЧЭННЕ СЛОЎНІКАВАГА ЗАПАСУ І РАЗВІЦЦЁ ГРАМАТЫЧНАГА ЛАДУ МАЎЛЕННЯ ВУЧНЯЎ

Узбагачэнне слоўнікавага запасу вучняў. Мэты і змест слоўнікавай працы на ўроках роднай мовы. Прыёмы семантызацыі незнаёмых і малазнаёмых слоў і выразаў. Фарміраванне ў вучняў умення карыстацца

слоўнікамі розных тыпаў (тлумачальным, сінанімаў і блізказначных слоў, антонімаў і інш.). Віды слоўнікавых практыкаванняў.

Узбагачэнне граматычнага ладу маўлення вучняў, выпрацоўка ўменняў будаваць словазлучэнні і сказы.

3.3. ФАРМІРАВАННЕ КУЛЬТУРЫ МАЎЛЕННЯ ВУЧНЯЎ

Фарміраванне культуры маўлення школьнікаў. Навучанне школьнікаў нормам беларускай літаратурнай мовы. Навучанне камунікатыўным якасцям маўлення (правільнасць, дакладнасць, лагічнасць, дарэчнасць, багацце, выразнасць), маўленчаму этыкету. Тыпы практыкаванняў па фарміраванні культуры маўлення, метадыка іх правядзення.

3.4. РАЗВІЦЦЁ ЗВЯЗНАГА МАЎЛЕННЯ ВУЧНЯЎ

Значэнне, задачы, змест работы па развіцці звязнага вуснага і пісьмовага маўлення вучняў.

Тэкст як прадукт (вынік) маўленчай дзейнасці. Фарміраванне ў вучняў паняцця пра тэкст, яго асноўныя прыметы: тэматычнае адзінства, звязнасць, разгорнутасць, паслядоўнасць, завершанасць і інш.

Метадыка азнаямлення з асноўнымі тыпамі маўлення (апавяданне, апісанне, разважанне), з жанрава-стылістычнымі разнавіднасцямі тэкстаў. Сістэма практыкаванняў па развіцці звязнага вуснага і пісьмовага маўлення школьнікаў.

Значэнне, задачы, асаблівасці вывучэння стылістыкі. Метадыка азнаямлення вучняў з функцыянальнымі стылямі маўлення. Арганізацыя працы па стылістыцы пры вывучэнні розных тэм школьнага курса роднай мовы. Стылістычныя ўменні. Практыкаванні па фарміраванні стылістычных уменняў і навыкаў.

Пераказ у сістэме работы па развіцці звязнага маўлення школьнікаў. Класіфікацыя пераказаў: па мэце правядзення (навучальныя і кантрольныя), па спосабу перадачы зместу зыходнага тэксту (падрабязныя, (поўныя), блізкія да тэксту, сціслыя, выбарачныя, з дадатковым заданнем) і інш. Метадыка правядзення навучальных і кантрольных пераказаў.

Сачыненне як від работы па развіцці звязнага маўлення, сродак самавыражэння асобы школьніка, яго жыццёвай пазіцыі, унутранага свету. Класіфікацыя сачыненняў: па мэце правядзення (навучальныя і кантрольныя), па месцы выканання (класныя і дамашнія), па крыніцы атрымання ведаў (на аснове жыццёвага вопыту, асабістых назіранняў і ўражанняў; па карціне; на літаратурныя і вольныя тэмы і інш.), па тыпу

тэксту (аповяданні, апісанні, разважанні, аповяданні з элементамі апісання і інш.), па жанру (артыкул у газету, водгук, рэцэнзія і г.д.) і інш.

Спосабы падрыхтоўкі да сачынення. Методыка правядзення сачыненняў.

Пераклад як від навучальных практыкаванняў па развіцці маўлення. Метадычная мэтазгоднасць выкарыстання перакладу на ўроках мовы ў школах Беларусі. Тыпалогія перакладаў. Прыёмы перакладу. Методыка правядзення перакладаў.

Ацэнка камунікатыўнай пісьменнасці вучняў. Класіфікацыя, улік, прыёмы выпраўлення памылак. Нормы ацэнкі творчых прац .

4. ПАГЛЫБЛЕНАЕ ВЫВУЧЭННЕ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Факультатыўныя заняткі па беларускай мове, іх мэты, формы арганізацыі, методыка правядзення.

Курсы на выбар: мэты, формы арганізацыі, методыка правядзення.

Значэнне і задачы пазакласнай працы па беларускай мове. Прынцыпы арганізацыі пазакласнай працы. Формы пазакласнай працы. Гурток як асноўная форма пазакласнай працы. Асаблівасці заняткаў гуртка. Віды пазакласных мерапраемстваў, методыка іх правядзення.

5. МЕТАДЫЧНАЯ ПРАЦА НАСТАЎНІКАЎ БЕЛАРУСКАЙ МОВЫ

Значэнне метадычнай працы. Формы ўдасканалення метадычнага майстэрства настаўнікаў. Змест работы метадычных аб'яднанняў. Установы павышэння кваліфікацыі педагагічных кадраў.

Школьны кабінет беларускай мовы: абсталяванне, арганізацыя працы.

СПІС ЛІТАРАТУРЫ

АСНОЎНАЯ

Варановіч, З. Б. Методыка выкладання беларускай мовы / З. Б. Варановіч. – Мінск, 1995.

Методыка выкладання беларускай мовы / М. Г. Яленскі [і інш.]; пад рэд. М. Г. Яленскага. – Мінск, 2007.

Яленскі, М. Г. Методыка выкладання беларускай мовы: практыкум / М. Г. Яленскі, У. П. Саўко, Л. С. Васюковіч. – Мінск, 2006.

Ляшчынская, В. А. Методыка выкладання беларускай мовы / В. А. Ляшчынская, З. У. Шведава. – Мінск, 2007.

Яленскі, М. Г. Методыка выкладання беларускай мовы. Сучасная лінгвадыдактыка / М. Г. Яленскі. – Мінск, 2005.

Протчанка, В. У. Актуальныя праблемы тэорыі і практыкі навучання беларускай мове / В. У. Протчанка. – Мінск, 2001.

Вучэбныя праграмы і падручнікі па беларускай мове для агульнаадукацыйных устаноў (апошнія выданні).

ДАДАТКОВАЯ

Алгазіна, Н. Н. Формирование орфографических навыков / Н. Н. Алгазіна. – М., 1987.

Архипова, Е. В. Основы методики развития речи учащихся / Е. В. Архипова. – М., 2004.

Баранов, М. Т. Методика лексики и фразеологии в средней школе / М. Т. Баранов. – М., 1988.

Блинов, Г. И. Методика изучения пунктуации в школе / Г. И. Блинов. – М., 1990.

Валочка, Г. М. Тэарэтыка-метадычныя асновы развіцця звязнага маўлення вучняў на ўроках беларускай мовы: 5–10 класы / Г. М. Валочка. – Мінск, 2005.

Васюковіч, Л. С. Вучэбны тэкст у школьным падручніку па беларускай мове / Л. С. Васюковіч. – Мінск, 2005.

Воителева, Т. М. Теория и методика обучения русскому языку / Т. М. Воителева. – М., 2006.

Выгонная, Л. Ц. Фанетыка беларускай мовы ў школе / Л. Ц. Выгонная. – Мінск, 1995.

Даніловіч, М. А. Вывучэнне фразеалогіі на ўроках мовы / М. А. Даніловіч. – Мінск, 1991.

- Жуковская, О. А.* Изучение словообразования в восьмилетней школе / О. А. Жуковская, Т. А. Шаповалова. – М., 1983.
- Зельманова, Л. М.* Кабинет русского языка в средней школе / Л. М. Зельманова. – М., 1981.
- Зельманова, Л. М.* Наглядность в преподавании русского языка / Л. М. Зельманова. – М., 1984.
- Ипполитова, Н. А.* Текст в системе обучения русскому языку в школе / Н. А. Ипполитова. – М., 1998.
- Капинос, В. И.* Развитие речи: теория и практика обучения. 5–7 классы / В. И. Капинос, Н. Н. Сергеева, М. С. Соловейчик. – М., 1991.
- Красней, В. П.* Грані слова: факультатыўны курс "Лексіка і фразеалогія беларускай мовы" / В. П. Красней. – Мінск, 1986.
- Лаўрэль, Я. М.* Вывучэнне марфалогіі ў школе / Я. М. Лаўрэль, Т. Р. Новікава, С. А. Язерская. – Мінск, 1991.
- Литвинко, Ф. М.* Методика изучения разделов школьного курса русского языка (функциональный подход). – Минск, 2001.
- Львов, М. Р.* Словарь-справочник по методике русского языка / М. Р. Львов. – М., 1999.
- Ляшчынская, В. А.* Методыка выкладання беларускай мовы: задачы і практыкаванні / В. А. Ляшчынская. – Мінск, 1998.
- Малажай, Г. М.* Пазакласная праца па беларускай мове / Г. М. Малажай, С. Р. Рачэўскі. – Мінск, 1990.
- Методика преподавания русского языка в школе / М. Т. Баранов [и др.]; под ред. М. Т. Баранова. – М., 2000.
- Методика развития речи на уроках русского языка / Под ред. Т. А. Ладыженской. – М., 1980.
- Морозова, И. Д.* Виды изложений и методика их проведения / И. Д. Морозова. – М., 1984.
- Панов, Б. Т.* Типы и структура уроков русского языка / Б. Т. Панов. – М., 1986.
- Паўлоўская, В. І.* Мова: цікава і займальна / В. І. Паўлоўская. – Мінск, 1989.
- Петровский, Г. Н.* Педагогические и образовательные технологии современной школы / Г. Н. Петровский. – Минск, 2003.
- Протчанка, В. У.* Вывучэнне сінтаксісу ў школе. Складаны сказ / В. У. Протчанка. – Мінск, 1989.
- Протчанка, В. У.* Вывучэнне сінтаксісу ў школе. Словазлучэнне. Просты сказ / В. У. Протчанка. – Мінск, 1984.
- Протчанка, В. У.* Шматаспектны аналіз пры вывучэнні сінтаксісу беларускай мовы / В. У. Протчанка. – Мінск, 1987.
- Саўко, У. П.* Развіццё маўлення школьнікаў пры вывучэнні марфалогіі (назоўніка і прыметніка) / У. П. Саўко. – Мінск, 2000.

Селевко, Г. К. Современные образовательные технологии / Г. К. Селевко. – М., 1998.

Теория и практика обучения русскому языку / Е. В. Архипова [и др.]; под ред. Р. Б. Сабаткоева. – М., 2005.

Туркевіч, В. М. Творчасці зярняты залатыя / В. М. Туркевіч. – Мінск, 1988.

Яленскі, М. Г. Развіццё вуснай мовы вучняў: 4–6 класы / М. Г. Яленскі. – Мінск, 1985.

